

POL284 Úvod do problematiky psaní odborného textu

**Charakteristika a styl
odborného textu, žánry,
práce se zdroji**

Vlastimil Havlík

Struktura přednášky

1. Charakteristika odborného textu
2. Jazyk odborného textu
3. Zdroje a jejich hledání, problematika vědecké etiky (plagiátorství)

Cíle sdělení odborného textu

- Informovat o výsledcích vlastní vědecké činnosti (výzkum který není publikován, neexistuje) – specifické publikum
- Sdělit své závěry formou srozumitelně podané informace
- Odpovědět na danou výzkumnou otázku
- Shrnutí dosavadních znalostí o daném tématu
- Vyvolat/pokračovat v diskusi nad daným tématem
- Přispět k rozvoji vědění

Specifičnost odborného stylu

- Strohost – „nechť každé slovo mluví“, pozor na plevelná slova! (*vlastně, prostě, takže, fakticky apod.*)
- Srozumitelnost
- Přesné užívání (nejen) odborných termínů – **ale cizí slovo nedělá text odborným!**
- Objektivnost – pozorovatelná (měřitelná) fakta, ověřitelné údaje, **nikoli dojmy**
- Neosobní styl – absence emocí – racionální argumentace
- Formálnost - neutrální, úsporný a také **spisovný** jazyk
 - Tip: *Vyhýbejte se dlouhým souvětím, pište kratší věty.*
- Systém odkazování na zdroje (bibliografické citace)

Úkol

Přečtěte si úryvek z odborného textu a označte pasáže, které podle Vás neodpovídají zásadám odborného textu (zdůvodněte).

Pracujte ve dvojicích.

Charakteristika odborného textu – práce se zdroji

- Důvod:
 - Prokázání vlastních znalostí
 - Podpora vlastních argumentů
 - Transparentnost
 - Etika vědecké práce
- Jak najít kvalitní zdroj?
- Základem kritický přístup + existence určitých (pomocných) kritérií

Relevance zdroje

Odborné kritérium personální: odborník v oboru

H-index: index citovanosti autora a jeho článků
Vždy kombinovat s odborným kritériem zdrojovým
(pomocné kritérium – použití bibliografie)

Relevance zdroje

„Hierarchie“ relevance zdrojů:

1. *Odborný časopis s IF*
2. *Recenzovaný časopis v uznávané databázi (SCOPUS, ERIH...)*
3. *Monografie, recenzovaný časopis*
4. *Sborník z konference*
5. *(Kvazi)odborný časopis*
6. *Publicistika*
7. *Noviny*

Impact Factor (IF):

index citovanosti článků publikovaných v daném časopise

<http://www.journal-ranking.com/>

Politologická literatura

Příklady českých a slovenských politologických edic:

- *Centrum pro studium demokracie a kultury*
- *Mezinárodní politologický ústav (Institut pro srovnávací politologický výzkum)*
- *Institut pre verejné otázky*
- *Portál, Grada*

Příklady zahraničních politologických edic/nakladatelství:

- *Palgrave Macmillan*
- *Routledge Library*
- *OUP, CUP, NYUP, etc.*

Politologická literatura

Příklady českých politologických časopisů:

- *Politologický časopis*
(<http://www.politologickycasopis.cz/cz/>)
- *Politologická revue*
- *Středoevropské politické studie* (<http://www.cepsr.com/>)
- *Evropská volební studia* (<http://volebnistudia.cz/>)
- *Acta politologica* (<http://www.acpo.cz/>)

Příklady zahraničních politologických časopisů:

- *Political Science Quarterly, American Political Science Review, Journal of Public Policy, East European Politics and Societies, Electoral Studies, European Political Science, European Journal of Political Research, Party Politics, West European Politics, Osteuropa, Government and Opposition, Environmental Politics...* (Web of Science)

Politologická literatura

České časopisy příbuzných oborů:

- *Mezinárodní vztahy*
- *Sociologický časopis*
- *Sociální studia*
- *Český časopis historický*
- *Filosofický časopis*
- *Moderní dějiny*
- *Soudobé dějiny*
- *Obrana a strategie...*

Politologická literatura

Kvazioborná periodika:

- *Mezinárodní politika*
- *CEVRO revue*
- *E-polis*
- *Global Politics*

Publicistika: politický komentář X politologický text

Noviny: relevantní jako primární zdroj u
historiografických prací

Hledání el. zdrojů

Databáze:

Nejběžnější: souhrn dostupných časopiseckých zdrojů

- EBSCO, JSTOR, Science Direct, ProQuest, Oxford Journals, SAGE Journals Online, SpringerLINK...

Problém: někdy nedostupné bezplatně

(sledovat informace v knihovně FSS!)

- **Tip:** vzdálený přístup k EIZ (více na stránkách knihovny), předmět FSS 120 Informační minimum (jaro 2014), přednáška v POL104

Hledání el. zdrojů

Internetové vyhledávače:

- České: *seznam, atlas, centrum, ...*
- Zahraniční: *google, yahoo, ...*

Vyšší nároky na posouzení relevance

Výhoda i nevýhoda: dokáží nalézt velké množství zdrojů

Tip: scholar.google.com, academia.edu

Další elektronické zdroje

Internetové encyklopedie:

- *Wikipedia* (alias „Otevřená encyklopedie“)

Neužívat jako (citovaný) zdroj pro seminární práce!

- *Britannica Online*
- *Diplopedia*
- *Scholarpedia*

Další elektronické zdroje

Bakalářské, diplomové, disertační práce:

Přístupné na ISu

Kvalita prací: viz posudky vedoucích, oponentů

Tip: theses.cz

Bibliografické odkazy a citace – etika vědecké práce

- **Plagiátorství!**
- Typy práce se zdroji:
 - Odkaz na cizí výzkum/opora vlastního tvrzení
 - Parafráze – reformulace cizí myšlenky
 - Citace - Přesný přepis výroku/teze uváděný v uvozovkách a doprovázený odkazem
- Odkazy: stručná informace o zdroji
- Bibliografická citace/zápis v seznamu literatury: podrobný soupis informací o použitém zdroji v seznamu na konci textu

Plagiátorství a právní kontext

- Zákon č. 121/2000, Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (**autorský zákon**)
- Disciplinárním přestupkem je zejména (**Disciplinární řád FSS**):
 - „vydávání cizí práce za vlastní, zvláště pak použitím části cizí práce ve vlastní práci bez náležitého odkazování nebo doslovným použitím části cizí práce bez zjevného vyznačení citace, například uvozovkami“
 - „odevzdání stejné či mírně pozměněné práce ke splnění různých studijních povinností bez předchozího souhlasu alespoň jednoho z vyučujících kurzu, do něhož se práce odevzdává“

Parafráze

- Parafráze *není* přesná kopie původního textu
- Odlišná formulace/nová stylistika
- Smysl původního textu **MUSÍ BÝT** parafrází zachován
- Použití některých výrazů z původního zdroje
- Odkaz na původní text

Citace vs. parafráze

- Podle Sartoriho je jednou z vlastností umírněného pluralismu alternace vládních koalic (Sartori 2005: 191).
- Jak uvádí Sartori, „[v]zorcem umírněného pluralismu není alternativní vláda, ale vládnutí v koalici, a to s perspektivou *alternativních koalicí* (...)“ (Sartori 2005: 191).
- Uvážlivé užívání citací (přesné vyjádření toho, co chcete říci, citace jako „důkaz“, ilustrace, autorita)
- *Přesný* přepis citace (vynechání slova, přidání slova)
- **Tip:** ne více jak tři přímé citace na stránku

Vedení bibliografických odkazů a citací I

- ČSN ISO 690 (Bibliografické citace: Obsah, forma a struktura) a ČSN ISO 690-2 (Informace a dokumentace – Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části).
- 1. Metoda číselných citací – uvádění čísla zdroje v závorce přímo v textu podle pořadí jejich prvního citování (nikoliv dle abecedy)
- 2. Německý způsob - průběžné poznámky pod čarou nebo na konci textu
- 3. Anglosaský způsob - uvádění prvního prvku a data v závorce přímo v textu

Příklad – metoda číselných citací

- As Russell Dalton has shown, developed democracies are characterised by a rapid increase of a range of social interests as well as of new types of actors articulating these interests (6).

Seznam literatury

- 6. Dalton, R. J., 2007. *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.

Příklad – anglosaský způsob

- As Russell Dalton (2007) has shown, developed democracies are characterised by a rapid increase of a range of social interests as well as of new types of actors articulating these interests.
- Případně:
As Russell Dalton has shown, developed democracies are characterised by a rapid increase of a range of social interests as well as of new types of actors articulating these interests (Dalton 2007).

Seznam literatury:

Dalton, R. J. 2007. *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.

Příklad – německý způsob

- As Russell Dalton has shown, developed democracies are characterised by a rapid increase of a range of social interests as well as of new types of actors articulating these interests.¹
- ¹ Dalton, R. J.: *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*.

Seznam literatury

- Dalton, R. J.: *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*, Oxford: Oxford University Press, 2007.

Vedení bibliografických odkazů a citací

- Musí odpovídat požadavkům/charakteru daného textu (periodika).
- Užívané prvky: Jméno, Název, Nakladatelské údaje, Rozsah, ISBN, stránkování.
- Rozdíly (monografie, sborníky, příspěvky ve sbornících, články v časopisech, internetové zdroje, dokumenty, různý počet autorů, opakování odkazů (viz normy ČSN).
- Užívané prvky odkazů/citací jsou *do jisté míry volitelné*, ale vždy musí být v daném textu používány jednotně a příslušný zdroj jednoznačně identifikovatelný.
- **Tip:** ved'te si seznam literatury a odkazy dle zadané normy od začátku tvorby úkolu
- citace.com

Vedení bibliografických odkazů a citací III – příklady vzorů

- Normy ČSN (viz stránky knihovny FSS)
- Generátor citací www.citace.com
- Endnote
- Norma Politologického časopisu - www.politologickycasopis.cz a Středoevropských politických studií, www.cepsr.com (doporučené normy katedry)
- Norma časopisu Obrana a strategie, www.defenceandstrategy.eu

Seznam literatury – obecná pravidla

- Začíná se příjmením

1. 2.

1. Abecední řazení Lehoucq vs. Lehoucq, Molina
2. Podle data publikace
3. Podle pořadí umístění v textu (+suffix a,b,c...)

References

Amos, Howard, and Patrick Sawyer. 2011. "Russian Protests: December 10 as It Happened." *The Telegraph*, December 10. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/8947840/Russian-protests-live.html>

Bader, Max. 2012. "OSCE Electoral Assistance and the Role of Election Commissions." *Security and Human Rights* 23 (1): 19–29.

Birch, Sarah. 2008a. "Electoral Management Bodies and the Electoral Integrity: Evidence from Eastern Europe and the Former Soviet Union." Project on Electoral Malpractice in New and Semi-Democracies. Working Paper No 2. <http://www.essex.ac.uk/government/electoralmalpractice/workingpapers.htm>

Birch, Sarah. 2008b. "Electoral Institutions and Popular Confidence in Electoral Processes: A Cross-national Analysis." *Electoral Studies* 27 (2): 305–320.

Birch, Sarah. 2008c. "Conceptualizing Electoral Malpractice." Project on Electoral Malpractice in New and Semi-Democracies. Working Paper No. 1. <http://www.essex.ac.uk/government/electoralmalpractice/workingpapers.htm>

Bratton, Michael, and Nicholas van de Walle. 1997. *Democratic Experiments in Africa: Regime Transitions in Comparative Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.

Calingaert, Daniel. 2006. "Election Rigging and How to Fight It." *Journal of Democracy* 17 (3): 138–151.

- Online generátory citací: bibme.org, citationmachine.net, citace.com

Chyby při citování

- Odkaz na text, se kterým **nepracujete**
- **Neuvedení** citovaného textu v seznamu literatury
- (Auto)citace bez vztahu k tématu
- **Neúplná citace** (chybí některé údaje umožňující identifikaci autora)

Úkol

Najděte v textu chyby při citování.

Vytvořte parafrázi o délce jedné věty z textu o populismu.

Typy textů

- Seminární práce
- Esej
- Position paper
- Recenze
- Abstrakt

- strukturace, rozvržení, návrh předem
- pozor na zadání v jednotlivých kurzech

Seminární práce

- (Obvykle kratší) ekvivalent odborného článku
- Struktura:
 - Úvod (cíl/výzkumná otázka, zdůvodnění, postup, struktura)
 - Teoretická část (analýzy literatury a stanovení východisek pro danou práci)
 - Data a metody
 - Analytická část (využití daných metod ke zpracování dat na pozadí dané teorie, zodpovězení otázek)
 - Závěr
 - Seznam literatury - abecedně
 - Přílohy

Esej

- Odborná úvaha na konkrétní téma
- Volnější struktura, např:
 - Začátek: formulace problému, otázky, naléhavost
 - Jádro: důkladný rozbor problému
 - Závěr: pokus o nalezení východiska
- Opíráme o zdroje!
- Podpořená argumenty a jejich hodnocením
- Posuzování problému v širším kontextu
- Komentování jednotlivostí a navrhování jiných, lepších, řešení (a proč! - ospravedlnění)

Position paper

- De facto krátká esej (obvykle 1-3 strany)
- Prezentace názoru/postoje na dané téma
- Diskuse na dané téma bez nutnosti bližšího výzkumu
- Stále však opíráme o zdroje!
- Cílem rozsáhlé diskuse tématu, opírající se o dané důkazy/zdroje, je dojít k podpoře konkrétního argumentu/postoje/názoru

Recenze

- Kritický posudek (ne nutně negativní; věcný)
 - Recenzní posudek vs. recenze díla (k publikaci)
 - Recenzní posudek – v rámci recenzního řízení
 - Anonymní posouzení odborné kvality textu
 - Poukázat na případné nedostatky a problémy
 - Recenze díla/knihy (k publikaci) – viz Politologický časopis
 - Seznámení veřejnosti s danou publikací
 - Věcné hodnocení; posouzení kvality
 - Vyzdvihnutí hlavních myšlenek
 - Pomáhá ke snazší orientaci pro potenciálního čtenáře
 - Struktura: základní informace o knize, autorovi – průběžné a závěrečné hodnocení kapitol – Závěr: názor na knihu jako celek
- } Informace se prolínají s hodnocením

Abstrakt

- Druh summary, poskytující výzkumníkovi prvotní představu o článku a ovlivňující jeho rozhodnutí, zda stojí za to si článek přečíst
- Cca 150-250 slov
- Struktura:
 - (Pozadí tématu)
 - Cíl a hlavní teze textu
 - Výzkumná metoda
 - Výsledky výzkumu

Abstrakty – příklad (Linek 2011)

Závěr

- Odborný styl je specifický – cílem, jazykem, formou
- Nezbytnou součástí je práce s prameny a dalšími zdroji
- Riziko plagiátorství
- Pravidla práce se zdroji – citační normy

Děkuji za pozornost.